

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та

Т.Ф. Бірюкова

(підпис)

2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма «Міжнародна політика та політика національної безпеки»

спеціальності 052 «Політологія»

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Керівник практики: Лепська Наталія Володимирівна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від "22" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри соціології

Є.Г. Цокур

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

А.О.Рудяєва

2025

Зв'язок з викладачем:

Е-mail: lepskanv@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-74 (кафедра політології)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Telegram, Viber (групові чати дисципліни)

Кафедра: політології, 4 корп. ЗНУ, авд. 310, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної / виробничої практики

Навчальна практика здобувачів ступеня вищої освіти є освітнім компонентом освітньо-професійної програми фахівців «Міжнародна політика та політика національної безпеки» та «Політологія». Вона спрямована на набуття компетентностей, передбачених освітньою програмою, стандартом вищої освіти спеціальності 052 «Політологія» та вимогами Національної рамки кваліфікацій до здобувачів ступенів вищої освіти відповідного рівня, які повинні розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній сфері/галузі професійної діяльності, із закріпленням та застосуванням набутих теоретичних знань отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок і умінь за відповідними спеціальностями. Навчальна практика проводиться на базі дослідницько-аналітичних центрів «Союз соціальних технологів України» та «Центр стратегічного прогнозування». Впродовж навчальної практики відпрацьовують навички та знання з професійної підготовки, які вивчають згідно з навчальним планом освітньої програми «Міжнародна політика та політика національної безпеки» та «Політологія» у 6-му семестрі, передусім в межах дисципліни «Політичні дослідження суспільних процесів».

Паспорт освітнього компонента

Рівень вищої освіти, спеціальність, (предметна спеціальність, спеціалізація – за наявності) освітня програма	Кількість тижнів та кредитів	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рівень вищої освіти: <u>бакалаврський</u> Спеціальність: _____ Освітня програма: _____	2 тижні / 3 кредитів	Рік підготовки:	
		2-й	-
		Семестр:	
		4-й	-
		Вид контролю:	
		залік	-

2. У результаті проходження практики здобувачі набувають таких компетентностей:

<i>Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності</i>	<i>Методи і контрольні заходи</i>
1	2
ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки. СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки. РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності. РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	<i>Методи навчання:</i> аналіз практичних кейсів, метод ретроспекції, робота з навчальною літературою, текстом. <i>Контрольні заходи:</i> виконання завдань навчальної практики системі Moodle, аналітично-пошукове завдання
СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення	<i>Методи навчання:</i> аналіз практичних кейсів, метод ретроспекції, робота з навчальною літературою, текстом. <i>Контрольні заходи:</i> виконання завдань навчальної практики системі Moodle, аналітично-пошукове завдання
СКО3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.	<i>Методи навчання:</i> застосовуються технології: інформаційні, проблемного навчання, навчання за технологіями case-study, проєктного навчання, дослідницьких завдань. <i>Контрольні заходи:</i> виконання завдань з практики в системі Moodle, дослідницьке завдання аналітичного характеру (порівняльний аналіз, кейс-стаді, аналіз документів тощо); захист дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів
СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців	<i>Методи навчання:</i> розповідь, метод проблемних ситуацій, робота з навчальною літературою,

РН 16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобом масової інформації, експертам з інших галузей знань	текстом. <i>Контрольні заходи:</i> написання та усний захист виконаного дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів
ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	<i>Методи навчання:</i> застосовуються технології: інформаційні, E-learning, дистанційного навчання, проблемного навчання, навчання за технологіями case-study. <i>Контрольні заходи:</i> підготовка дослідницького завдання з навчальної практики
ЗК08. Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою, знання іноземних мов. РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.	<i>Методи навчання:</i> розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, робота з іноземною літературою. <i>Контрольні заходи:</i> розробка та захист дослідницького завдання з навчальної практики

3. Зміст навчальної практики

Під час навчальної практики студенти мають можливість апробувати наявні теоретичні знання про правила створення інструментарію дослідження та вимог до нього; отримати навички біографічного аналізу діяльності суб'єктів політики та перебігу політичних процесів на основі конкретизації структурних складових (суб'єкт політичної діяльності, середовище його становлення та зростання професійної кар'єри, основні етапи політичної біографії) на прикладі застосування методу біографічного дослідження, а саме політичної біографії будь-якого політичного діяча (за вибором студента). При цьому пропонується два різних варіанти дослідження біографії політиків: з успішною політичною кар'єрою та невдалою політичною кар'єрою. Під час виконання дослідження студенти мають здійснити неформалізований аналіз різноманітних політичних документів, які мають відношення до біографії політика, який вивчається: мемуари, щоденники, художні твори, офіційні (закони, укази, розпорядження, статистика тощо) документи, звіти, фотоматеріали, відеохроніки, документальні та художні фільми. Перед навчальною практикою організовується конференція, на якій до студентів доводяться мета та завдання практики, бази і термін практики; видаються програма та щоденник практики. Пояснюється послідовність і специфіка проведення біографічного аналізу як одного з базових прикладних політологічних методів.

4. Індивідуальні завдання

Включається в програму з метою вироблення студентами під час практики умінь та навичок самостійного розв'язання виробничих, наукових або організаційних завдань. Виконання одного або декількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практики більш

конкретним і цілеспрямованим.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть в подальшому бути використані для виконання курсової або кваліфікаційної роботи (проєкту), для підготовки доповіді, статті або для інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

Послідовність аналізу політичної біографії та професійної кар'єри політичного діяча має такі обов'язкові складові (які необхідно в подальшому відобразити у готовому звіті дослідження):

1. Відбір суб'єкта дослідження (надати обґрунтування вибору персони)
2. Формулювання дослідницької гіпотези
3. Визначення методів і джерел збору біографічних даних
4. Опис об'єктивних подій з біографії політичного діяча, їх інтерпретація і аналіз його емоційних переживань (опис отримується з різних джерел, щоб уникнути суперечностей та непослідовності); окрім власне опису подій як фактів необхідно виділяти їх соціально-політичні контексти, їх суб'єктивну значущість для особистості політика. Розташовувати інформацію з урахуванням вищезазначених вимог до опису біографії потрібно у такому порядку:
 - 4.1. вступна стисла характеристика особистості політичного діяча
 - 4.2. біографічні дані
 - 4.3. опис професійної кар'єри
 - 4.4. опис політичної кар'єри (докладно)
 - 4.5. основні досягнення на політичній посаді та визнання/нагороди
 - 4.6. основні невдачі на політичній посаді, за які був критикований
 - 4.7. оцінка громадськістю його країни
 - 4.8. оцінка світовою громадськістю
 - 4.9. визначення «формули» біографії політичного діяча (тобто це ті ідеї, які є домінуючими для його професійного та особистого життя (в даному аспекті доцільно використати яскраві висловлювання цього політика та інших відомих особистостей про нього)
5. Висновок у підсумку опису біографії має відповідати на такі питання:
 - у чому полягав біографічний потенціал політичного діяча?
 - якою є його біографічна траєкторія?
 - як відбувалася трансформація біографічної траєкторії?
 - що формувало світогляд особи, біографію якої аналізували?
 - що формувало мотивацію політичної участі особи, біографію якої аналізували?
 - у чому полягав успіх та результативність політичної кар'єри особи, біографію якої аналізували?
 - які невдачі та поразки мали місце в політичній кар'єрі особи, біографію якої аналізували

Для аналізу необхідно обов'язково використовувати: інтерв'ю, промови, заяви в пресі, мемуари, спогади, відеоматеріали тощо, які стосуються аналізу діяльності політика, з обов'язковим посиланням на джерело, фотоматеріали.

Проведення біографічного дослідження у підсумку складається з 2-х окремо виконаних завдань:

1. Аналіз біографії політичного діяча з успішною політичною кар'єрою.
2. Аналіз біографії політичного діяча з невдалою політичною кар'єрою.

5. Заходи під час практики

Планування і проведення заходів під час навчальної практики здійснюється спільно з керівниками практики від закладу вищої освіти та бази практики. Заняття під час практики проводяться у вигляді інтерактивних лекцій та практичних робіт з прикладним опрацюванням методу біографічного аналізу. Це сприяє поглибленню теоретичного навчання з використанням матеріальних можливостей і готової продукції бази практики. Заняття розкривають студентам перспективи розвитку спеціальності «Політологія» та «Міжнародна політика та політика національної безпеки», а також готують їх до подальшого вивчення дисциплін навчального плану у ЗНУ.

Для успішного проходження навчальної практики здобувачі мають дотримуватись порядку проходження практики, вчасно виконувати завдання керівників практики від університету і бази практики. На початку навчальної практики проводиться настановча конференція, на якій студенти ознайомлюються з основними завданнями практики, умовами її організації та порядком проходження, а також вимогами до оформлення результатів і формами звітності. Здобувачам необхідно ознайомитись із індивідуальним завданням практики, вчасно його виконати та отримати відгук-рекомендацію від керівника практики від бази практики. У встановлений термін потрібно підготувати звітні документи та надати їх керівнику практики від університету. Завершальним етапом практики підсумкова конференція, на якій відбувається публічний захист здобувачем звіту про виконане дослідницьке завдання.

6. Графік проходження практики

№ з/п	Види робіт, завдання	Місце проведення практики
1 тиждень	1. Ознайомча лекція, інструктаж з техніки безпеки, ознайомлення з базою практики та індивідуальним завданням. 2. Вибір суб'єкта дослідження (надати обґрунтування вибору персони). 3. Формулювання дослідницької гіпотези, визначення методів і джерел збору біографічних даних 4. Опрацювання джерел даних.	СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16820 ZOOM за ідентифікатором та паролем викладача
2 тиждень	1. Виконання індивідуальних завдань. Підготовка звітних документів з практики (щоденник, звіт). 2. Підготовка презентації та публічного виступу. 3. Захист виконаного дослідницького завдання.	СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16820 ZOOM за ідентифікатором та паролем викладача Можливий офлайн формат захисту
Платформа, ідентифікатор, пароль: ZOOM персональної конференції викладача		

7. Методичні рекомендації

Методичним забезпеченням практики є:

- положення про проведення практики студентів Запорізького національного університету;

- паперові варіанти наскрізної програми та силабуса для студентів спеціальності «Політологія», «Міжнародна політика та політика національної безпеки», які знаходяться на кафедрі.

- методичні рекомендації та матеріали до проходження практики студентів, які розміщені на платформі MOODLE <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16820>;

- вимоги до звіту з практики студентів, які розміщені на платформі MOODLE <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16820>;

8. Види і зміст контрольних заходів

Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4
Поточний контроль*			
<i>Робота студента на базі практики</i>	2 проміжні звіти щодо виконання завдань керівника бази практики	10-9 – проміжний звіт комплексно розкриває сутність виконаного завдання, логічно структурований, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість звіту, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з практики; 8-7 – положення та висновки проміжного звіту недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 6-5 – недостатньо чітка структура, аргументація положень проміжного звіту має незавершений характер, розмита конкретика 4-3 - відсутня чітка структура, поверховий характер змісту проміжного звіту 2-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	20
<i>Індивідуальні завдання</i>	2 проведених аналізи політичних біографій 1. Опис біографії потрібно здати у форматі документу та розлогої презентації, розробленої на його	15-14 – робота повністю відповідає вимогам, розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе	30

	основі 2. Наприкінці виконаного завдання обов'язково має бути список використаної літератури та джерел, на які у тексті вказані посилання. 3. Обсяг роботи має бути від 8-10 сторінок тексту (розмір шрифту 14, міжрядковий інтервал 1,5, відступи: верхнє та нижнє по 2 см, ліворуч та праворуч – 1,5 см), кількість слайдів у презентації – від 10-15.	демонстрування власної авторської позиції, наведення численних прикладів з біографії політичного діяча; якісно виконана презентація з змістовним візуальним супроводом та посиланнями на джерела 13-11 – положення та висновки в роботі недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна; якісно виконана презентація, але недостатній візуальний супровід 10-8 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика; слабо розроблена презентація 7-5 - відсутня чітка структура, поверховий необґрунтований характер викладення матеріалу; поверхово розроблена презентація 4-1 – робота вкрай фрагментарна, відсутня логіка та структура, відсутня презентація	
Характеристика від бази практики	Відгук-рекомендація від керівника бази практики	10-9 – студент продемонстрував високий рівень теоретичної та практичної підготовки, сумлінно та відповідально виконував завдання, регулярно відвідував базу практики, дотримувався норм професійного й міжособистісного спілкування та регламенту роботи, проявив активність, пізнавальну допитливість та креативність у виконанні дослідницьких завдань 8-6 - студент продемонстрував середній рівень теоретичної та практичної підготовки, не	10

		завжди відповідально виконував завдання, базу практики не завжди регулярно відвідував, дотримувався норм професійного та міжособистісного спілкування, відсутнє активне творче ставлення до виконання дослідницьких завдань 5-4 - студент продемонстрував низький рівень теоретичної та практичної підготовки, не завжди відповідально виконував завдання, базу практики майже не відвідував, відсутнє активне творче ставлення до виконання дослідницьких завдань, систематично порушував регламент роботи 3-1 – студент безвідповідально ставився до виконання усіх завдань, поставлених керівником бази практики, регулярно порушував норми професійної комунікації та регламенту роботи	
Усього за поточний контроль			60
Підсумковий контроль			

<i>Оформлення звіту</i>	Звіт повинен містити такі елементи: 1) викладення сутності своєї роботи і коротка характеристика етапів її виконання (зазначити, якою була мета роботи, як відбувся розподіл часу для виконання усіх завдань тощо); 2) результати виконання усіх завдань. Технічні вимоги до оформлення звіту: текстовий редактор – WORD, гарнітура шрифту – Times New Roman, кегль шрифту (розмір) – 14; поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10-15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; абзац – 1,25 см, міжрядковий інтервал – 1; між заголовком і текстом необхідно пропустити один рядок, заголовки оформлюються по центру, а основний текст має бути вирівняний по ширині; орієнтовний обсяг звіту – 5-8 сторінок	20-18 – проміжний звіт комплексно розкриває сутність виконаного завдання, логічно структурований, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість звіту, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з практики; 17-14 – положення та висновки проміжного звіту недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-9 – недостатньо чітка структура, аргументація положень проміжного звіту має незавершений характер, розмита конкретика 8-5 - відсутня чітка структура, поверховий характер змісту проміжного звіту 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	20
<i>Оформлення щоденника практики</i>	щоденник практики із зазначенням характеру виконаної роботи	5 – повна змістовний виклад виконаної роботи, дотримання усіх вимог заповнення щоденника; 4 – виклад досить повний, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3 – виклад та заповнення щоденника в неповному обсязі, поверхневий виклад матеріалу; 2-1 – виклад та заповнення щоденника в неповному обсязі, короткий поверхневий виклад матеріалу	5

Захист звіту з практики	Публічний захист виконаного дослідницького завдання	15-14 – яскравий захист, логічно структурований, оперування багатьма джерелами, висока аргументованість доповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення численних прикладів з біографії політичного діяча; якісно виконана презентація з змістовним візуальним супроводом та посиланнями на джерела 13-11 – положення та висновки недостатньо аргументовані, але захист достатньо логічний та впевнений; якісно виконана презентація, але недостатній візуальний супровід 10-8 – недостатньо чітка структура доповіді, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика; слабо розроблена презентація 7-5 – відсутня чітка структура, поверховий необґрунтований характер викладення матеріалу; поверхово розроблена презентація 4-1 – захист роботи вкрай фрагментарний, відсутня логіка та структура, відсутня презентація	15
Усього за підсумковий контроль			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		

FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Залік з практики проводить комісія, що призначається завідувачем кафедри.

Оцінка «відмінно» / за європейською шкалою ECTS A/90 – 100: ставиться студенту, який вчасно виконав весь обсяг роботи, що вимагається програмою практики, активно працював протягом періоду проходження практики, отримав відмінні оцінки під час виконання практики, відповідально і з інтересом відносився до своєї роботи, показав глибоку теоретичну та практичну підготовку на всіх етапах практики, виконав поставлені завдання та подав керівнику практики характеристику з місця проходження практики, щоденник практики, аналітичний звіт (у співавторстві), доповідь на підсумкову конференцію (у співавторстві чи особисто), проявив дослідницьку культуру, творчі та аналітичні здібності при оформленні документації.

Оцінка «добре» / за європейською шкалою ECTS B/85 – 89 та C/75 – 84: ставиться студенту, який повністю виконав програму практики, показав теоретичну та практичну підготовку під час практики, виконав поставлені завдання, але допустив незначні помилки та подав керівнику практики характеристику з місця проходження практики, щоденник практики, аналітичний звіт (у співавторстві), доповідь на підсумкову конференцію (у співавторстві чи особисто), але не в повній мірі проявив творчі здібності при оформленні документації.

Оцінка «задовільно» / за європейською шкалою ECTS D/70 – 74 та E/60 – 69: ставиться студенту, який також виконав програму практики, однак в процесі практики не проявив достатньої ініціативи та самостійності, допустив суттєві помилки при виконанні завдань або не виконав більшість завдань, не подав вчасно керівнику практики звітну документацію, або відсутній який-небудь з необхідних документів, подав аналітичний звіт (у співавторстві) та доповідь на підсумкову конференцію (у співавторстві чи особисто), але не проявив творчі та аналітичні здібності при оформленні документації

9. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література:

1. Лепський М.А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник /М.А.Лепський. 2-е видання, доп. За загальною редакцією Лепський М. А. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2022. 440 с.
2. Петренко І. І. Методи політичних досліджень. Навч. посібник. К. : Норма права, 2023. 220 с.
3. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
4. Вступ до політичної аналітики / С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, І. В. Рейтерович, С. І. Вировий. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
5. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н. В. Політична соціологія : навчальний посібник. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.

6. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
7. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту. К. : Віхола, 2021. 224 с.
8. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
9. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. К., 1996. 278с.
10. Пилипчик А.С., Григор'єв А.С. Основи наукових досліджень. К. : Знання, 2007. 270 с.
11. Стратегічне прогнозування політичних ситуацій та процесів: монографія / за заг. ред. М.А.Лепського. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 428с.
12. Jonson Janer B., Reynolds H. T., Mycoff Jason D. Political Science Research Methods. CQ Press, 2019. 400 p.
13. Rich Richard C., Brians C.L., Manhein Jarol B., Willnat L. Empirical Political Analysis: Quantitative and Qualitative Research Method. Routledge; 9th edition, 2018. 384 p.

Інформаційні ресурси

1. Кириленко В. Філософія і політологія про якість досліджень. *Запорозька Січ*. 2005. 4 червня (№ 108). URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Statti/0004695.pdf>
2. Незалежні аналітичні центри України у процесі вироблення політики: перешкоди, перспективи та взаємні очікування у співпраці з органами державної влади. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.dif.org.ua/modules/pages/files/1421935943_3402.pdf
3. Олійник Є. Ю. Роль аналітичних недержавних політологічних центрів України в розвитку політичної науки. : <http://www.social-science.com.ua>.
4. Інститут регіональних досліджень [http:// www. irr. lviv. ua/](http://www.irr.lviv.ua/)
5. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України.[http://www. ipiend. gov. ua](http://www.ipiend.gov.ua)
6. Лабораторія ефективних досліджень. URL: <http://sslab.com.ua>
7. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. [http:// www. nbuv. gov. ua](http://www.nbuv.gov.ua)
8. Національний інститут стратегічних досліджень. [http:// www. niss. gov. ua](http://www.niss.gov.ua)
9. Міжнародні та політичні дослідження InterPolis.. <http://heraldiss.onu.edu.ua/>
10. Міжнародний центр перспективних досліджень. [http:// www. icps. kiev. ua](http://www.icps.kiev.ua)
11. Світовий економічний форум. URL: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.
12. Підкасти CEDOS. URL: [https://x.facebook.com/Cedos.org.ua/photos /a.429314797246226/1824680551042970/?type=3&source=48](https://x.facebook.com/Cedos.org.ua/photos/a.429314797246226/1824680551042970/?type=3&source=48)
13. CEDOS. URL: <https://cedos.org.ua/researches/>
14. Український незалежний центр політичних досліджень. [http:// www. ucipr. kiev. ua](http://www.ucipr.kiev.ua)
15. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. <https://razumkov.org.ua/>

10. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського:

<http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR:
<https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2025-2026 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія:

(061) 227-12-76

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.

Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з

08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю

<https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:

<http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):

<http://sites.znu.edu.ua/confucius>